

*Висловлюю щирю подяку
за віру, духовне, душевне, світоглядне
наставництво і співтворчість
Назіну Хамітову та Світлані Криловій,
а також Мадлені Бітерліх –
за душевне тепло і розуміння,
колегам, з якими співпрацюю
у кіно і на телебаченні –
за партнерське розуміння.*

Вселена Світла

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
ВСТУП	10
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	28
1.1. Кіно і телебачення: шляхи осмислення	29
1.2. Які методологічні підходи можуть бути ефективними?	44
1.3. Екранна метаантропология та її можливості	50
1.4. Визначення основних понять	58
1.4. Ключові гіпотези	68
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	88
Розділ 2. ПО ТОЙ БІК ЕКРАНУ: ТАЄМНИЦІ КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ ..	92
2.1. Кіно як видовище та форма переживання світу	93
2.2. Типи кіно як результат світогляду і творчості режисера та актора ..	109
2.3. Телебачення як еволюція кіно і новий тип екранної культури	146
2.4. Режисер і ведучий телебачення та режисер і актор кіно: специфіка творчого процесу	152
2.5. «Розчинення екрану» в кіно та «присутність екрану» на телебаченні	182
2.6. Глибина смислу як критерій «екзистенціально гарячого» та «екзистенціально холодного» кіно і телебачення: поглиблення методологічної стратегії екранної метаантропологии	195
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	210
Розділ 3. ПО ЦЕЙ БІК ЕКРАНУ: ВПЛИВ КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ПРИРОДУ ЛЮДИНИ	219
3.1. Кіно, телебачення та природа людини: метаморфози героя та глядача	220
3.2. Гламуризація образу сучасного екранного героя	268
3.3. Екранний спосіб життя: реалія сучасності?	282
3.4. Українське кіно і телебачення: сучасність і перспективи	294
ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ	308
ВИСНОВКИ	318
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	322

CONTENCE

FOREWORD	7
INTRODUCTION.....	10
Section 1. THEORETICAL BASES OF THE INVESTIGATION.....	28
1.1. Cinema and television: ways of comprehension	29
1.2. What methodological approaches can be effective?.....	44
1.3. Screen metanthropology and its opportunities	50
1.4. Definition of basic concepts	58
1.4. Key hypotheses	68
Conclusions to the first section.....	88
Section 2. ON THE OTHER SIDE OF SCREEN: SECRETS OF CINEMA AND TELEVISION	92
2.1. Cinema as a spectacle and form of experiencing the world	93
2.2. Types of cinema as result of worldview and creativity of director and actor.....	109
2.3. Television as evolution of cinema and a new type of screen culture.....	146
2.4. TV-director and TV-presenter and cinema director and actor: specificity of creative process	152
2.5. "Screen dissolution" in cinema and "presence of screen" on television ..	182
2.6. The depth of meaning as a criterion of "existentially hot" and "existentially cold" cinema and television: deepening of the methodological strategy of screen-metanthropology.....	195
Conclusions to the second section.....	210
Section 3. ON THIS SIDE OF THE SCREEN: THE INFLUENCE OF CINEMA AND TELEVISION ON HUMAN NATURE	219
3.1. Cinema, television and human nature: the metamorphoses of a hero and a viewer.....	220
3.2. Glamorizing of image of modern screen hero	268
3.3. The screen lifestyle: the reality of modern society?	282
3.4. Ukrainian cinema and television: modernity and perspectives.....	294
Conclusions to the third section	308
CONCLUSIONS.....	318
LIST OF USED SOURCES	322

ПЕРЕДМОВА

**доктора філософських наук, професора,
Президента Асоціації Філософського
Мистецтва,
провідного наукового співробітника
Інституту філософії
імені Г. Сковороди НАН України
Назіпа ХАМІТОВА**

Перед вами книга молодого філософа, кінорежисера і телеведучої Вселени Світлої, присвячена переосмисленню кіно і телебачення у сучасному світі. Для цього на методологічній основі метаантропології – філософії буденного, граничного і метаграничного буття людини – дослідниця створила оригінальний підхід *екранної метаантропології*.

Як автор загальної теорії метаантропології можу сказати, що її «спеціальна модифікація» вийшла доволі цікавою. Авторці вдалося по-новому усвідомити рівні розвитку екранних мистецтв та їх вплив на людину. Нагадаю, що метаантропологія трактує буденне буття як результат волі до самозбереження і продовження роду, граничне буття формується, з одного боку, волею до влади, а з іншого – волею до пізнання та творчості, метаграничне буття – результат волі до любові, свободи, розуміння іншого та співтворчості з ним. Цим вимірам людського

буття відповідають буденний, особистісний та філософський типи світогляду.

У контексті екранної метаантропології у людини буденного виміру буття з буденним світоглядом кіно постає як «попкорнове», у людини граничного буття з особистісним світоглядом – це кіно «самовираження», у людини метаграничного буття з філософським світоглядом – як філософське кіно. Подібні метаморфози Вселена Світла вбачає і в телебаченні – воно поділяється на інформаційно-розважальне, «неформатне» і філософське. Саме філософське кіно й телебачення здатні відповісти на глибинні запити душі і духу, розв'язуючи екзистенціальні суперечності буття людини.

Важливо, що екранна метаантропологія для її авторки стала не тільки теорією, а й практикою. Вселена проявила себе не лише як філософ-теоретик, але й в сфері художньої філософії. Як кінорежисер вона зняла художні фільми, в яких втілила власний підхід. Це філософські фільми «Досить грати!» (2008), «Магічна Книга» (2009), «Маска» (2010), в кожному з яких, на мою думку, повсюдно відбувається поєднання інсайту і катарсису.

Також Вселена успішно втілювала свої теоретичні ідеї в якості режисера в моїх телепроектах в прямому ефірі – «Свобода думки» (2007-2014), «Мистецтво життя» (2014-2017), «Нічні роздуми» (2015-2017), «Про вічне» (2015-2017).

З іншого боку, можна сказати, що екранна метаантропологія була не лише підходом, який втілювався